

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Sermones de Sa[n]ctis Hyemales, Estiuales, De
festiuitatibus Jesu christi, Beate virginis et alior[um]
Sanctor[um] ... Venera[n]di patris, fratris Nicolai deniise
Ordinis Minor[um] de obseruantia ...**

Denisse, Nicolas

[Augsburg], 1510

VD16 N 1513

Primu[m] est sacrilegiu[m] p[er]sonale.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30625

si in honore vult hie. Idē ibidē. Qui si
bi aut pmiū cōparare aut pctōz idulgen-
tiā desiderat pmereri reddat decimā. Et
itez. Cū em dando decimas z terrenaz ce-
lestia pnia possis pmereri: p auaricia du-
plici bñdictione fraudat. Hec ē em dñi iu-
stissima puetudo: vti si illi decimā non
dederis tu ad decimā reuocetis. s. ad pte que
cecidit cū lucifero. Et dicitur igit pte ppe-
rianosolum qz detestabile sit in decimaruz
voluntate fraude cōmittere: qz laudabile
deo qz placitū ac hoi vrile atqz fructuosuz
sit decimas bñ z deuote psoluere. Mira
dei benignitas: vult qdem vt offeras ei de
cimā nō tñ qz indigeat z aliqū exinde fru-
ctū accipiat: sed vt sic dei tui largitate reco-
gnoscas z tpale inde cōmodū atqz spūale
fructū papias. Studes igit o hō de oibz
bus rebz tuis deū laudare: oblationes ac
decimas sine fraude psoluere: z teipm sic i-
oibz z p oia diuinis mancipare obsequijs
vt gram ab eo pseq valeas z glām semp
ternā: Amen.

Sermo de sacrilegio.

Sacrilegiū fa-
cis. Ro. ij. Supra fecim⁹ ser-
mones d reuerētia dei z eoz
q ad dei cultū z honorez scificata sūt puta
deloz scis z diebz festiuis z d his qbz il-
lis diebz vacādū ē. Nūc aut s monē facturi
sum⁹ d irreuerētia rez sacraz. vt sic opposi-
ta iuxta se posita magis elucescat Hec at ir-
reuerētia sacrilegiū dicitur. Sic em dicitur tho. ij.
ij. q. xix. Qd illd qd ad irreuerētia rez sa-
craz pñet ad iuriā dei pñet. Res ei sa-
cre dicunt q ad diuinū cultū ordinant. Iō
oē tale hz rōne sacrilegij: qd hz rōne spūa-
lis pcti eo q in eo inuenit spūalis rō defor-
mitat⁹. qz sez violat res sacra paliquā irre-
uerētia. Distinguit at spēs sacrilegij fm
diuersitate rez sacraz. Attribuit ei scitas
pñis: lo cis: z rebz qbusdā alijs. Scitas
at loci ordinat ad scitatem hois q i loco sa-
cro cultū exhibet deo. ij. Mach. v. Nō p-
locū gentē: s ppter gentē dñs elegit locuz.
Iō grau⁹ est sacrilegiū q peccat in psonā
sacra qz q peccat i locum sacru. Tertia at
species q circa res alias sacras cōmittitur:
diuersos habet grad⁹ fm differentiā rerū

sacraz. Inter qz sūmū locū obtinet sa-
cra: qz hō sanctificat. Post sacra autē vasa
psacrata ad sacramentoz ministracionez.
Deinde ea q pñet ad ornatū ecclie z mi-
nistroz. deinde ea q sunt deputata ad
stentacionē ministroz z mantenentiā lo-
ci sacri z ornametoz ei⁹ sine sint mobilia
siue imobilia. Hec ex tho. vbi s. De h ita
qz triplici sacrilegij genere pauca nō breui-
ter dicam⁹ oñdētes qz graue sit atqz detes-
tabile pctm. Resumentes q dicamus qm
triplex est sacrilegium.

Primū est sacrilegiū psonale.
Secū est sacrilegiū locale.
Tertiū est sacrilegiū reale.
Primū igit ē sacrilegium psonale q
vix ifert iuriā vel irreuerētia plo-
ne sacre siue qua ledit psona sacra.
Un z coit⁹ exercit⁹ p psonā sacra vel cū p
sona sacra: dicitur sacrilegiū. Est at sacrilegiū
psonale sūmō pe cauidū atqz detestabile
pripue ppter tria.

Primo ppter timorē diuinitat⁹.
Secūo ppter honore dignitatis.
Tertio ppter horrore penalitat⁹
Idiō ppter timorē diuini-
nitat⁹. vix ppter timorē z reuerētia ipsi⁹ dei
cui⁹ cultui tales psonē dedicat. Ipse em ē
rex regū z dñs dñan. vt hī Apo. xix. Est
ei atredēdū q violētia q fit batulo reg⁹ pu-
nit acti facta eēt ipi regi. vt pte. ij. Reg. ix.
d nūcijs reg⁹ dauid qz pphs filioz amon-
deho nēstaur: qd ita Guif sustinuit dauid
q nō qeuit donec oēs ciuitates eoz destru-
risset z de illis talē vidictā accepisset qlis
legit. ij. Reg. xij. Iō dicitur Eccl. vij. In tota
aia tua time deū z sacerdotes illi scificata.
et. j. Honora deū ex tota aia tuaz honori-
fica sacerdotes Un i pmo li. triptite histo-
rie legit q Constantinus baptizat⁹ epōs z
sacerdotes z in sacris ordinibz pmodis ma-
xime honorabat.

Secūo ppter honore digni-
tat⁹. s. sacerdotaz z clerical. Sūt ei sacrodo-
tes/pres/patroni/pastores/medici/media-
tores/duces/lumia/doctores z iudices qz
bus oibz reuerētia debet. De sacerdotali
dignitate videre potes ser. d cathedra seri
petri Legim⁹ q cū brū frācise eccliaz qn-
dā itrall⁹ cui⁹ parochial sacerdos p cūbi-
H A 4

De Ber. de sacrilegio locali

nā tenebat. Quidā heretic⁹ q̄ famā sc̄ti
tarī b̄ti Francisci audierat: accessit ad eum
volēs p̄ eum sibi p̄p̄m allicere: ⁊ dixit ei.
Quid est exhibēda reuerētia dicit̄ v̄l fa-
ctis hui⁹ q̄ ꝑ cubinā tener? Attendēs igit̄
vir sc̄t⁹ heretic⁹ maliciā corā parochiāis
venit ad sacerdotē illū ⁊ flectēs genua an-
tū ait. Si tales sunt man⁹ hui⁹ vt iste ait
nescio. Et si etiā tales essent sc̄io q̄ nō p̄nt
inquinare p̄tatem ⁊ efficaciam vinoꝝ sacroꝝ.
S; q; ꝑ man⁹ istas mltā b̄ficiā dī ⁊ cha-
rismata p̄lo dei fluūt istas oculos ob re-
uerentiā eoꝝ q̄ misit ⁊ cur⁹ auctoritate ea
misit. et sic cōfusi sunt heretic⁹.

Tertio propter honorem
penalitari. Solēt em̄ grauit̄ puniri q̄
reuerentiā faciūt p̄sonis deo sacratis. Unde
Nūc. xvj. Di q̄ volebāt irruere in aaron ⁊
moysen igne succēsi sunt q̄tuor milia hoīz.
Et. iij. Re. j. Ignis celest⁹ deuorauit du-
os q̄nq̄genarios q̄ venerāt ad capiendū
beliā. Un ⁊ ab ecclia ꝑ excoīcatōis s̄niam
puniri illi q̄ violentiā faciūt p̄sonis sacris
Nā. xiiij. q. iij. c. Siquē suadere. de Innoc.
q̄ q̄ in clericū v̄l mōachū man⁹ iniecerit vi-
olētis: anathemat⁹ vinclo inodaf. Et inf-
altas s̄nias q̄s singulānis p̄fert i die cene:
hāc inouat. ⁊ nō p̄t absolui nisi a sumo p̄-
tifice vel ei⁹ mādato: nisi in casib⁹ exēptis.

Secundū est sacrilegiū locale. De
reuerētia habēda loc⁹ deo sacratis
et de irreuerētia cauēda supra dixi-
mus ser. de dedicaōe. vide ibi. Ad h̄ autē
sacrilegiū detestādū: narrat Greg. turon.
i gest. Frācoꝝ li. iij. c. xiiij. Eū theodorice⁹
rex frācoꝝ misisset ꝑ aluornos exercitum:
eū p̄larent terrā fract⁹ ser⁹ intrauerūt ba-
silicā b̄ti Iuliani martyꝝ ⁊ extrahere nitē-
tes res ibidē depositas a p̄cipib⁹. q̄ mox a
diabolo arrepti p̄cip̄ se moꝝib⁹ lacerabāt
clamētes. Cur nos martyꝝ sc̄e sic crucias?
H; etiā exēptū. ij. Sach. iij. de heliodoro
flagellato. Itē etiā aliq̄n p̄mittit d̄s lo-
ca ip̄a sacra puniri ex eo q̄ ab impijs p̄pha-
nant: q; vici mltā inhonestā in eis fuit. sic
p̄ mala q̄ fiebāt in tēplo d̄ni (vt creditur)
sustinuit q̄ a nabuzardan cōcremaret. iij.
Reg. xxv. et ab antiocho spoliaret. j. ma-
cab. j. Est autē aduertēdū q̄ domū dei ꝑ
tres legit̄ p̄phanatā. s. ꝑ hieroboā: nabu-

zardā: ⁊ antiochum. ꝑ q̄s nobis tria vicia
designant q̄t̄: tota p̄phanat ⁊ p̄tantiā sp̄-
ritual ecclia dei. q̄ em̄ facta sunt ⁊ fuit̄ do-
mo dei material/ signat ea que fuit̄ in do-
mo spirituali.

Primo igitur prophana
ta est dom⁹ dei ꝑ hieroboā. Ille em̄ sic le-
git. iij. Reg. xij. duos vitulos fecit ponēs
vnu in dan: ⁊ aliū in bethel q̄ dicit̄ dom⁹ dei.
et hoc p̄t avariciā: ne sc̄z regnū ad roboā
rediret. Per hoc q̄ significatur q̄ avaricia
clericōꝝ mltū ꝑtantiat eccliaꝝ dei. Hiere.
vj. A minore vsq; ad maiore oēs avaricie
studēt. Hēru. Quē dabis mihi de vicijs
roꝝ platoꝝ q̄ nō magis inuigilet subditiū
euacuādis maris p̄p̄s q̄ extirpādis vicijs
hec ille. Vituli q̄ sunt nepotuli q̄s in bet-
hel. i. domo dei ponunt.

Secundo per nabuzardā q̄
sicut legit. iij. Reg. xxy. domū dei cōbū-
sit. Nabuzardan p̄nceps coꝝz significat il-
los q̄ gula ⁊ luxurie dediti sunt: q̄ de vicijs
suo deū fecerūt. Phil. iij. Quoz de v̄-
ter. Qualit̄ autē de eoꝝ veter̄ picat/ ostē-
dit Hugo de sc̄to vicijs. in suo claustrali vi.
Solēt d̄s tēpla ꝑstrui: altaria erigimini
stri ad seruēdū ordiari: imolari pecudes:
thura ꝑcremari deo. si q̄ dē v̄tri tēpluz est
coq̄na: altare mēsa: ministri coqui. imolare
pecudes carnes coctē: fumus incensorum
odor abozum.

Tertio per antiochū. sicut
legit. j. macha. j. Antioch⁹ q̄ppe sup̄bissī-
mus fuit ⁊ ambitiosus. Per hoc q̄ signifi-
cat q̄ sup̄bia ⁊ ambitio q̄ viger in cleric⁹ q̄
nō p̄desse appetit: sed p̄esse/ mltū eccliam
dei ꝑtantiat. de q̄z sup̄bia de Ber. Ho-
norati sc̄dūt de bonis d̄ni q̄ d̄no honozes
nō deserūt. hec ille. In mlt⁹ vicijs ecclia
eis v̄ri tāta regit sup̄bia vt ⁊ ip̄m h̄rū dei
dignē clericale: nō timētes istri gere sc̄tās
ecclie ꝑstitutōes. Un Innoc. tertio i ꝑci-
lio generali. et h; extra d̄ vita ⁊ ho. cler. c.
clerici. Clerici officia v̄l cōmercia secularia
nō exerceāt: maxie inhonestā: mimis: iocub-
laro: ib: ⁊ bistrionib⁹ nō intēdāt: ⁊ tabnas
p̄ilus euitēt/ nisi forte eā necessitat⁹ in itib⁹
nere ꝑstent: ad aleas ⁊ taxillos nō ludāt
nec h̄mōi ludis intersint: coronā ⁊ tōsurā